

Kỷ niệm 120 năm ngày sinh Đồng chí Võ Văn Ngân - Nhà lãnh đạo tiêu biểu của Đảng ta

Đồng chí sinh năm 1902, ở ấp Bình Tả, làng Đức Hòa, quận Đức Hòa, tỉnh Chợ Lớn xưa, nay thuộc Đức Hòa Đông, huyện Đức Hòa, tỉnh Long An. Là con thứ 12 (thứ út) của ông Võ Văn Sự và bà Nguyễn Thị Toàn, là em ruột của đồng chí Võ Văn Tần (Nhà lãnh đạo tiền bối tiêu biểu của cách mạng Việt Nam).



Đồng chí Võ Văn Ngân

Sinh trưởng trong gia đình vốn có truyền thống chống thực dân Pháp. Ông nội và ông ngoại của ông đều từng trực tiếp vũ trang chống quân xâm lược Pháp và bị người Pháp giết chết. Cha mẹ của ông đều là nghĩa quân của cuộc khởi nghĩa Mười tám thôn Vườn Trầu năm 1885. Cả 7 anh, chị, em ông khi trưởng thành đều trở thành đảng viên Đảng Cộng sản hoặc là cơ sở cách mạng, trong đó, 2 anh em Võ Văn Tần, Võ Văn Ngân là ủy viên Trung ương Đảng, 4 người trong gia đình hy sinh trước Cách mạng Tháng Tám.

Những năm 20 của thế kỷ XX, Võ Văn Ngân cùng anh trai lên Sài Gòn gia nhập Hội kín Nguyễn An Ninh, rồi vào Hội Việt Nam Cách mạng thanh niên do lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc sáng lập từ tháng 6/1925. Năm 1929, Võ

Văn Ngân cùng Võ Văn Tần lập Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng đầu tiên ở Đức Hòa. Khi Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời, ông là đảng viên Chi bộ Đảng Cộng sản Việt Nam đầu tiên ở tỉnh Chợ Lớn, thành lập vào ngày 06/3/1930 tại làng Đức Hòa. Tháng 5/1930, khi Quận ủy Đức Hòa thành lập, cả 4 anh em: Võ Văn Mẫn, Võ Văn Tần, Võ Văn Tây, Võ Văn Ngân đều được bầu vào Quận ủy, do Võ Văn Tần làm Bí thư.

Ngày 04/6/1930, Võ Văn Ngân cùng Quận ủy Đức Hòa thực hiện chỉ đạo của Liên Tỉnh ủy phối hợp lãnh đạo cuộc biểu tình chống Pháp lớn nhất Nam kỳ diễn ra tại quận lỵ Đức Hòa, buộc tên Chủ quận Huỳnh Văn Đẩu phải chấp nhận yêu sách nhưng sau đó, thực dân Pháp đàn áp dữ dội, bắn chết Châu Văn Liêm và 8 người khác, hơn 50 người bị thương, trong đó có Võ Thị Cân, Võ Văn Hợi là người thân ruột thịt của gia đình Võ Văn Ngân. Sau cuộc biểu tình trên, đêm 22/9/1930, cuộc biểu tình đã trở nên bạo lực, một số nông dân của làng Mỹ Hạnh tham gia biểu tình đã đánh chết 2 chức việc bản xứ của chính quyền thực dân Pháp là Hương quản Võ Văn Mây và Hương cả Nguyễn Văn Dương ngay cạnh nhà hội tề. Chính quyền thực dân vì vậy càng ra sức lùng bắt anh em Võ Văn Ngân và các đảng viên cộng sản. Vì thế, Võ Văn Ngân và các đồng chí ở Đức Hòa phải chuyển vùng, lánh đi nơi khác. Võ Văn Ngân bàn với Võ Văn Tần cùng trốn sang quê mẹ ở làng Xuân Thới Thượng (quận Hóc Môn, tỉnh Gia Định).

Cuối năm 1931, do sự phản bội của Ngô Đức Trì, nhiều đồng chí của Tỉnh ủy Gia Định bị địch bắt. Võ Văn Ngân cùng anh trai ra sức khôi phục lại các cơ sở Đảng, ông và các đồng chí lần lượt lập lại Quận ủy Gò Vấp, Hóc Môn, tái lập Tỉnh ủy Gia Định vào đầu năm 1932 và được Xứ ủy chỉ định làm Bí thư Tỉnh ủy Gia Định.

Năm 1932, do nhu cầu công tác, Võ Văn Ngân về làm Bí thư Tỉnh ủy Chợ Lớn thay Võ Văn Tần, góp công sức vào việc khôi phục tổ chức, củng cố cơ sở Đảng ở cả 2 tỉnh Chợ Lớn - Gia Định trong thời kỳ 1931-1933.

Đầu năm 1933, sau khi Xứ ủy do Hồ Văn Long lập lại bị địch phá vỡ, Trần Văn Giàu (bí danh Hồ Nam) từ Liên Xô về liền cùng Phan Vân, Trương Văn Bang lập lại Xứ ủy mới, chủ trương thành lập các Đặc ủy, Võ Văn Ngân vừa là Bí thư Tỉnh ủy Chợ Lớn, vừa là thành viên của Đặc ủy Vàm Cỏ Đông. Đầu tháng 3/1935, Võ Văn Ngân được tin nhiệm bầu bổ sung vào Xứ ủy Nam Kỳ, trực tiếp phụ trách Thành ủy Sài Gòn - Chợ Lớn. Cũng trong tháng 3, ông cùng với Nguyễn Chánh Nhì (đại biểu miền Tây) được bầu là đại biểu chính thức thay mặt cho toàn Đảng bộ Nam kỳ đi dự Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ nhất họp ở Ma Cao (Trung Quốc).

Tại Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ nhất họp ở Ma Cao, từ ngày 27 đến 31/3/1935, do Hà Huy Tập chủ trì, Võ Văn Ngân với bí danh “đồng chí Xứ” đóng góp tích cực vào Đại hội và được bầu là 1 trong 9 ủy viên chính thức của Ban Chấp hành Trung ương Đảng gồm 13 đồng chí (9 chính thức, 4 dự khuyết), đồng chí Lê Hồng Phong làm Tổng Bí thư.

Sau Đại hội, Võ Văn Ngân và Nguyễn Chánh Nhì về Nam kỳ trong hoàn cảnh 8 Ủy viên Trung ương Đảng lần lượt sa lưới mật thám, Xứ ủy lại bị vỡ, Võ Văn Ngân cùng các đồng chí kiên trì khôi phục lại Xứ ủy và trực tiếp làm Bí thư Xứ ủy. Đồng chí chỉ đạo lập lại nhiều tổ chức cơ sở Đảng từ cấp xứ đến quận, làng, vừa chuẩn bị căn cứ ở nông thôn ngoại thành để Trung ương về đóng trụ sở. Võ Văn Ngân bàn với Xứ ủy quyết định chọn làng Tân Thới Nhất - quê ngoại của mình cách trung tâm thành phố 15km, nơi người dân giàu truyền thống đấu tranh cách mạng, làm địa bàn đầu mối lãnh đạo của Trung ương Đảng. Chính tại căn cứ Hóc Môn - Bà Điểm do Võ Văn Ngân, Võ Văn Tần tổ chức, Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Đông Dương tiến hành các hội nghị quan trọng lần thứ 4, 5, 6 một cách an toàn tuyệt đối, cho ra đời các nghị quyết cơ bản, trong đó, đặc biệt có Nghị quyết Trung ương lần thứ 6 (tháng 11/1939) về chuyển hướng chỉ đạo chiến lược, quyết định chiều hướng phát triển của cách mạng Việt Nam trong tình hình phát triển của cách mạng thế giới, dẫn đến Khởi nghĩa Nam kỳ và Cách mạng Tháng Tám về sau.

Giữa lúc phong trào cách mạng đang phát triển mạnh mẽ và sôi nổi sau những năm tháng bị Pháp đàn áp khốc liệt, Võ Văn Ngân bị bệnh nặng. Trung ương Đảng quyết định để đồng chí nghỉ dưỡng bệnh lâu dài và chỉ định đồng chí Võ Văn Tần thay làm Bí thư Xứ ủy Nam kỳ, bổ sung vào Trung ương Đảng. Năm 1938, do bệnh tình ngày một trầm trọng, Võ Văn Ngân được Xứ ủy chuyển từ Bình Lý về nhà ở ấp Bình Tả, làng Đức Hòa chữa trị. Tại đây, đồng chí Võ Văn Ngân trút hơi thở cuối cùng vào ngày 07/9/1939, khi mới 37 tuổi. Phong trào cách mạng toàn Nam kỳ lúc bấy giờ nói riêng, cả nước nói chung, mất đi một cán bộ lãnh đạo Đảng ưu tú. Với những đóng góp to lớn trên đồng chí Võ Văn Ngân xứng đáng là nhà lãnh đạo tiêu biểu của Đảng ta và được nhà nước cấp bằng Tổ quốc ghi công, hy sinh vì sự nghiệp đấu tranh cách mạng và giải phóng dân tộc do Chủ tịch Hội đồng bộ trưởng Đỗ Mười ký ngày 17/1/1991.

Cúc Nguyễn